

Avsändarens tjänsteställe/handläggare
Regionledningsförvaltningen
Lena Lindgren

Till: Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se

Handläggare/er beteckning
S2018/04100/FS

Datum Dnr
2018-10-26 18RS4644

Sida
1(6)

Yttrande över remiss, Utveckling av verksamheter som bedrivs enligt lagen om läkarvårdsersättning och lagen om ersättning för fysioterapi (Ds 2018:31)

Sammanfattning

Region Västernorrland är positiv till att Socialdepartementet vill göra förtydliganden inom ramen för etableringar för läkare och fysioterapeuter (ersättningsetableringar). Region Västernorrland menar dock att föreslagen promemoria inte är tillfyllest. Målsättningen bör vara att landsting/regioner som per definition i Hälso- och sjukvårdslagen har uppdraget att planera för vården ska ges fullt inflytande i att utforma uppdragen för vårdgivare.

Region Västernorrland menar att genomgripande förändringar krävs för att de som får ersättning inom ramen för etableringar för läkare och fysioterapeuter bättre ska kunna integreras i den ordinarie primärvården och dess vårdvalssystem samt i övrig öppenvård, i överensstämmelse med övrig utveckling som sker inom hälso- och sjukvården. Utgångspunkten ska vara att bidra till en mer tillgänglig och jämlik vård av hög kvalitet.

I föreliggande promemoria saknas helt förslag på åtgärder som likställer ersättningsetableringar med avtalad verksamhet vad gäller möjlighet för landsting/regioner att tydliggöra vårdgivarens uppdrag, ersättning m.m. Det saknas även tidsbegränsning av avtalsperioden. Förslaget ger inget utrymme för landsting/regioner att avsluta en etablering på grund av exempelvis kvalitetsbrister.

Vidare menar Region Västernorrland att promemorian saknar ett patientperspektiv med fokus på en sammanhållen vård för patienten. Den utgår istället i huvudsak från ett vårdgivarperspektiv. Även med de förändringar som föreslås i promemorian är det ett statligt styrt system men där landsting/regioner innehar kostnadsansvar.

Region Västernorrland tillstyrker att det krävs genomgripande förändringar av systemet. De förslag som ges i promemorian ger visserligen landsting/regioner bättre möjlighet till uppföljning och i viss mån till sanktioner men innebär ingen grundläggande förändring av systemet.

Region Västernorrland anser att förslagen om det utökade ansvaret för uppföljning, avsteg från heltidskrav och möjlighet till tjänstgöring kommer att medföra ökade kostnader för landsting/regioner och att detta måste kompenseras för i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen.

Region Västernorrland har tagit del av promemorians förslag och lämnar följande synpunkter.

Allmänna synpunkter

I inledningen av promemorian står följande ”Nuvarande ordning att regeringen beslutar om ersättningsnivåer och belopp bör på sikt upphöra och ersättas av en annan ordning”, sidan 6. Någon tidsplan för när sådana förändringar ska ske presenteras dock inte.

Utredningen ”Samordnad utveckling för god och nära vård” (S 2017:01) har ett tilläggsuppdrag som bland annat avser att utreda och föreslå hur ersättningsetableringarna för läkare och fysioterapeuter ska kunna integreras i den ordinarie hälso- och sjukvården. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2020. Trots att den utredningen är på ingående och kommer att påverka uppdragen väljs att föra fram promemorian innan utredningen är presenterad, vilket är olyckligt.

I promemorian görs också jämförelse med upphandlade verksamheter där landstinget har möjlighet att, i avtal, tydliggöra vad vårdgivaren ska erbjuda och till vilken kostnad samt precisera på vilket sätt utföraren ska medverka i uppföljning av verksamheterna. Det konstateras att motsvarande möjligheter idag saknas i ersättningsetableringarna.

Region Västernorrland anser att de förslag som anges i promemorian ger landsting/regioner bättre möjlighet till uppföljning och i viss mån till sanktioner men innebär ingen grundläggande förändring av systemet. Vidare menar Region Västernorrland att promemorian saknar ett patientperspektiv med fokus på en sammanhållen vård för patienten. Den utgår istället i huvudsak från ett system- och vårdgivarperspektiv.

Även med de förändringar som föreslås i promemorian är systemet statligt styrt men där landsting/regioner har kostnadsansvaret. Landstingens/regioners inflytande begränsas till om man är överens med vårdgivaren kan ändra inriktning utifrån behov. Det saknas helt förslag på åtgärder som likställer ersättningsetableringar med upphandlad verksamhet vad gäller möjlighet för regionen att tydliggöra vårdgivarens uppdrag, ersättning m.m. Det saknas även tidsbegränsning av avtalsperioden. Förslaget ger inget utrymme för regionen att avsluta en etablering på grund av exempelvis kvalitetsbrister.

Region Västernorrland anser att det är en brist att endast priset är avgörande vid en överlåtelse, där formell och reell kompetens överhuvudtaget inte beaktas. Promemorian innebär fortsatt stora inskränkningar i det kommunala självstyret för landsting/regioner.

6.1 Särskilda krav på läkar- och fysioterapiverksamheten

Region Västernorrland avstyrker förslagen om att möjliggöra avsteg från heltidskravet och att undantag ska kunna göras från kravet att läkaren eller fysioterapeuten inte får vara anställd i något landstings hälso- och sjukvård. Region Västernorrland hänvisar till hög risk för jävsförhållanden. Vidare menar regionen att ersättningsetablering idag är ett svårtolkat regelsystem. Om dessa lagförslag genomförs skulle det bibehålla otydligheten.

Om förslagen ändå skulle genomföras utgår Region Västernorrland från att det blir frivilligt för landsting/regioner att komma överens och teckna avtal med vårdgivare gällande halvtid och anställning.

Region Västernorrland förutsätter vidare att ett sådant avtal som innebär att vårdgivaren ska bedriva verksamheten på minst halvtid innebär att gränserna för sammanlagt uppburet arvode och ersättningstaket reduceras i motsvarande mån i enlighet med vad som framgår av 6 a § förordningen (1994:1121) om läkarvårdsersättning resp. 5 a § förordningen (1994:1120) om ersättning för fysioterapi.

6.2 Systematiskt kvalitetsarbete

Region Västernorrland ser positivt på att det ställs krav på medverkan till att verksamheten kan följas upp och utvärderas inom ramen för landstingets/regionens systematiska kvalitetsarbete. I den föreslagna 26 a § lagen om läkarvårdsersättning respektive 25 a § lagen om ersättning för fysioterapi anges i punkten 2 att vårdgivaren ska möjliggöra inspektion av lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder.

Region Västernorrland menar att om verksamheten bedrivs i anslutning till bostaden måste även den vara möjlig att inspektera.

Region Västernorrland anser vidare att landsting/regioner ska kunna ställa krav på medverkan i aktuella kvalitetsregister.

Region Västernorrland föreslår att bestämmanderätten för landsting/regioner tydliggörs i 26 26, 26 a §§ lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning och i 25, 25 a §§ lagen (1993:1652) om ersättning för fysioterapi.

6.3 Skyldighet att lämna ut patientjournal

Region Västernorrland är positiv till att vårdgivaren på begäran ska vara skyldig att till landstinget/regionen lämna ut patientjournal. Det finns dock i 26 a § lagen om läkarvårdsersättning respektive 25 a § lagen om ersättning för fysioterapi en otydlighet kring att vårdgivaren ska ”lämna ut” respektive ”visa upp” patientjournal. Region Västernorrland anser att det är beklagligt att det saknas förslag på hur vårdgivare systemmässigt skulle kunna integreras med den övriga hälso- och sjukvården. Juridiskt och infrastrukturellt finns lösningar som möjliggör sammanhållen journal. Det hade varit en fördel om lagen angivit att frågan ska regleras i samverkansavtalet mellan parterna.

6.4 Sanktioner och överklagande

Region Västernorrland tillstyrker föreslagna sanktionsmöjligheter med möjlighet till föreläggande med vite samt möjlighet att stoppa utbetalningar. Region Västernorrland menar dock att möjlighet att stoppa utbetalningar även måste finnas utan att underlåtenheten har inneburit allvarlig ekonomisk skada för landstinget/regionen. Underlåtenhet att medverka kan dölja allvarliga kvalitets- eller patientsäkerhetsrisker som inte nödvändigtvis föranleder ekonomisk skada för landsting/regioner.

Region Västernorrland anser vidare att sanktionsmöjligheter också måste vara möjliga när vårdgivaren inte fullgör sina skyldigheter vid genomförandet av sitt uppdrag. Underlåtenhet att göra så leder till brister i kvalitet, effektivitet eller utbetalad ersättning. Skulle landstingens/regionernas uppföljning påvisa förekomst av sådana brister måste sanktionsmöjlighet vara en möjlig åtgärd. Region Västernorrland anser att detta måste framgå av lagtexten.

Region Västernorrland förutsätter att med uppföljning av effektivitet avses uppföljning av att verksamheten agerar i enlighet med god vård-principerna. Att verksamheterna agerar i enlighet med dessa principer är en förutsättning för god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen.

Region Västernorrland saknar i promemorian också inflytande och möjligheter att ytterst kunna häva etableringar. Regionen menar att landsting/regioner bör ges möjlighet att häva själva etableringen oavsett om det finns ett samverkansavtal eller ej.

Region Västernorrland saknar vidare förslag som skulle innebära att övergångsbestämmelserna för de äldre etableringarna, det vill säga etableringar som inrättats före 1 juli 1994 då förordningen trädde ikraft kan upphöra och att även dessa vårdgivare ska omfattas av krav på ingående av samverkansavtal.

6.5 Belopp och ersättningsnivåer i förordningarna

Region Västernorrland instämmer med promemorian om att den nuvarande ordningen, där regeringen beslutar om ersättningsnivåer och belopp utifrån ett gemensamt förhandlat underlag från SKL, Sveriges läkarförbund och Fysioterapeuterna, på sikt bör upphöra för att övergå till avtal med landsting/regioner enligt LOU eller LOV. Vidare står i promemorian att Socialstyrelsens redovisning av sitt uppdrag, att se över huruvida ersättningsnivåerna, dess klassificering, förekommande tidsgränser, olika arvodeskategorier och de åtgärder som ingår är ändamålsenliga, bör inväntas innan vidare åtgärder föreslås.

Region Västernorrland menar att pågående nationell utredning som behandlar *God och nära vård* kan ge vägvisning. Region Västernorrland menar att systemet med ersättningsetablering följaktligen bör fasas ut. Hur en ny ordning ska se ut samt en tidsplan för övergången till den måste klargöras.

7.1 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Hälso- och sjukvårdslagen ger landsting/regioner stor frihet att utforma organisationen av hälso- och sjukvården. Vidare finns möjlighet att via LOU och LOV öka antalet vårdgivare.

Region Västernorrland håller inte med om att föreslagna reglering i promemorian avseende ersättningsetablering innebär en ökad anpassning till den övriga hälso- och sjukvården. Promemorian ger inga nya möjligheter för landsting/region att tydliggöra vårdgivarens uppdrag och ersättning. Inte heller kan avtalsperiod fastställas.

Region Västernorrland anser att en statligt reglerad sjukvårdsmodell är en genomgripande inskränkning i landstingens/regioners möjlighet att ta sitt lagreglerade planeringsansvar och en kraftig inskränkning av det kommunala självstyret.

7.2, 7.6 Ekonomiska och andra konsekvenser för landstingen

Genomförs förslagen om det utökade ansvaret för uppföljning, beslut angående avsteg från heltidskrav och möjlighet till tjänstgöring i landsting/regioner medför detta sammantaget, ett administrativt merarbete i form av handläggning av ansökningar och tillsyn. Vidare innebär förslaget om utökade möjligheter för vårdgivarna att överklaga landstingens/regionernas beslut, att domstolsprövningar kan bli aktuella.

Detta kommer sammantaget att medföra ökade kostnader för landsting/regioner. Region Västernorrland anser därför att landstingen måste kompenseras för dessa kostnadsökningar i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen.

REGION VÄSTERNORRLAND

Erik Lövgren
Regionstyrelsens ordförande

Hans Wiklund
Regiondirektör